

Combineren van Ad-opleidingen met deeltijdse Bachelorvoorzettingen...

***Onder de regie van het Ad-management en op basis van verdere afspraken met het Bachelor-management...
Of toch alles maar in dezelfde handen leggen?***

Inleiding

In de vorige aflevering is gekeken naar consequenties van de bekostiging van een student gedurende vier jaren (Ad en Bachelor). Je moet dan denken aan leerwegen die kunnen worden gevolgd. Daarbij is onder andere gesteld dat bij het oplopen van vertraging in een voltijdse Ad-opleiding het een optie is om alvast met een programma te starten voor de bachelorgraad. Dat kan in geldelijk opzicht interessant zijn voor de hogescholen. Ook is dat het geval voor de studenten die daarmee niet een extra jaar behoeven te studeren. Een win-win-situatie derhalve.

In dit nummer diepen we deze optie wat verder uit. Het gaat mede om een voorstel om te komen tot een nieuwe variant voor het 'resterend bachelorprogramma' – in ieder geval met het doel om wat voorzetten te geven voor een discussie daarvoor.

Positionering: Ad centraal

Het is helder dat de Ad een succes gaat worden. Er is veel interesse in de ontwikkelingen die het neerzetten van een Ad-opleiding met zich meebrengt. De groei van het aantal inschrijvingen genereert meer dan gewone aandacht. Meer instellingen, betrokkenen bij de vooropleidingen en werkgevers, zullen snel gaan nadenken over wat de redenen voor de groei zijn. Deze kunnen worden gebruikt voor hun instellingsbeleid, mede gericht op het Ad-aanbod.

Dat vraagt om duidelijke afspraken over hoe de Ad de beste plek in het systeem verdient, gelet op de doelstellingen ervan. Dat betekent in het proces dat daarvoor nodig is, dat moet worden uitgegaan van de sterke punten van de opleiding. Vervolgens moet in beeld worden gebracht hoe te komen tot een optimalisering van de leerlijnen waarin Ad is opgenomen.

Ad eigenstandig

De Ad wordt nu als zelfstandige studie beoordeeld door de NVAO, CDHO en andere partijen. Dat houdt in dat er omheen een eigen organisatie nodig is. Hoe dit te doen, is aan het bestuur van de hogeschool. Men kan verwante Ad- en bacheloropleidingen bij elkaar houden en onder hetzelfde management plaatsen. Echter, het uit elkaar trekken van de aansturing – al dan niet met een fysieke scheiding van het aanbod – is zeker een optie als het instellingsbestuur alle voor- en nadelen tegen elkaar heeft afgewogen.

Het programma vraagt in alle gevallen om een eigen inrichting, om blijvend aan de eisen van de NVAO te voldoen. Ook vragende partijen zoals het werkveld zullen waardering hebben voor een permanente afstemming op de mogelijkheden die bedrijven en arbeidsorganisaties bieden.

Speelruimte

Maar zoals vorige week is aangegeven, zijn er stevige redenen om te zorgen voor een programma dat aanvullend op de Ad is te volgen om daarmee de bachelorgraad te verwerven. Dat zou kunnen leiden tot ongewenste inperkingen van de verantwoordelijkheid voor de Ad op zich. Dat er dan vervolgens sluitende en passende interne afspraken nodig zijn, is helder.

Echter, de vraag is of de eigenstandigheid van de Ad-opleiding niet verder kan worden verankerd in het complete aanbod binnen het hbo. Zijn er met inachtneming van de huidige kaders en wet- en regelgeving kansen te scheppen op dit punt? Misschien moeten er door de overheid, met steun van de betrokken partijen in het hbo-veld, nog wat extra openingen worden gemaakt, maar die zijn zondert meer verdedigbaar als het erom gaat de Ad een 'faire' kans te geven.

Voortzetting Bachelor 'in eigen beheer'

Het meer in eigen beheer van het Ad-management geven van de voortzetting na de Ad kan worden verdedigd door te stellen dat de directe instromers vanuit het mbo vooral ook mikken op het behalen van een volgend diploma. Ze hebben namelijk al een beroepsgerichte kwalificatie op zak. Dat wordt nu al bevestigd door de sterke uitstroom met een Ad naar het werkveld. Ook voor werkenden die de Ad aangrijpen om een formeel diploma te verwerven, is een aansluitende voortzetting niet direct noodzakelijk. Het 'levenlang leren' kent vooral een focus op het spreiden van scholing over een langere tijd, meer dan nu het geval is en ook nog meer zal worden.

Als de relevantie voor het werkveld voorop wordt gesteld – en het is heel duidelijk dat Ad'ers een werkplek zoeken (en behouden) in eigen regio – is de doorstroom naar het resterende bachelorprogramma daarvan een soort 'afgeleide'. Een te onderzoeken leerlijn is in dat geval dat er in de richting van de Bachelor wordt voortgebouwd op hetgeen in het Ad-programma is opgenomen.

RAC's

Het succes van de Rotterdam Academy brengt nu al diverse opvolgers met zich mee. Men zit als HR in de eigen gemeente onder één dak met de Ad's, nu zelfs op de hoofdlocatie vanwege het succes. Andere hogescholen zien tevens kansen met het brengen van de Ad's naar een regio alwaar mbo- en Ad-afgestudeerden aan de slag kunnen. Dat kunnen unieke locaties zijn.

Een dergelijke locatie biedt meteen een uitermate geschikte kans om te starten met Ad's voor werkenden, in de deeltijdse (of mogelijk duale) variant. Zo kan dichtbij de werkplekken een aanbod worden geschapen.

Maar daarmee zal, als er niets verder wordt gedaan, een Ad'er naar een andere gemeente moeten gaan voor de Bachelor. Voor een deel van de jonge Ad'ers is dat prima, een volgende stap. Maar voor werkenden is het weer een aanvullende drempel. Een extra reden dus om te zoeken naar 'maatwerk-voortzettingen'.

Resterend bachelorprogramma in deeltijd/duaal

Gelet op de doelgroepen die hier zijn genoemd, ligt het voor de hand om het resterende programma voor de Bachelor in een vorm van werkend-leren in te richten. Zij kunnen dan ook samen in de studentengroepen worden opgenomen, gevuld met werkenden van alle leeftijden.

Dit houdt in dat onder licentie voor de bacheloropleidingen 'eigen' afstudeerrichtingen zijn in te richten in dezelfde vestigingsplaats resp. op dezelfde plek als de Ad-opleidingen. De Ad's en de resterende deeltijdse/duale bachelor-afstudeerrichtingen vallen daarmee onder hetzelfde management. Er moet toch al sprake zijn van afspraken tussen de verantwoordelijken voor de Ad's en Bachelors, dus dit alles kan er gewoon in worden opgenomen.

In de huidige regeling voor de macrodoelmatigheid bij nevenvestigingen is deze optie al voorzien:

Onder een gedeelte van een opleiding (...) wordt ten minste begrepen:

- a. de propedeutische fase of de eerste 60 studiepunten van een opleiding;*
- b. een afstudeerrichting;*
- c. het gedeelte van de bacheloropleiding dat meer dan een derde van de gehele studielast van de opleiding, inclusief stages en afstudeerprojecten, omvat;*

Nu is er overigens in de regelgeving geen wettelijke definitie van 'afstudeerrichting' te vinden. Maar een resterend programma voor Ad'ers maakt zeker kans om hieronder te worden geschaard. Zo niet, dan kan worden verwezen naar punt c. omdat het in principe minimaal 120 studiepunten betreft, overduidelijk meer dan een derde van een bacheloropleiding.

Maar ja, de CDHO moet wel worden overtuigd. Het gaat alleen om een deeltijdse of duale variant. Aangezien de doelmatigheid voor de Ad al is aangetoond en werkenden reeds een plek hebben verworven (en werkgevers ook niet zomaar een studie bekostigen als er geen baanopeningen zijn), kan de kans op succes groter worden ingeschat dan voor voltijdse opleidingen.

RAC's als 'instituten'

Door de Ad een eigenstandige positie te geven en vervolgens door te redeneren bij de bundeling van het aanbod in RAC's binnen de interne structuur van een hogeschool, is deze ontwikkeling niet te vermijden. Binnen het wetenschappelijk onderwijs zien we ook dat het aanbod van bachelor- en masteropleidingen op verschillende plekken wordt ingevuld. Hogescholen hebben echter nu nog de kans om zelf grip te houden om de wijze waarop het aanbod het beste kan aansluiten op de vraag naar opleidingen en de onderliggende varianten.

Dat wil dus zeggen dat de bundeling van Ad's leidt tot de mogelijkheid om de gehele leerlijn aan te bieden, en de stukken ervan op elkaar af te stemmen. De flexibilisering van dit alles is in eigen handen te houden. Degenen die om allerlei redenen andere wegen willen bewandelen met inzet van scholing, is het mogelijk een daarop toegespitst begeleidingstraject aan te bieden, op basis van afspraken met interne en externe partijen.

Uitbreiding aanbod

Uiteraard moeten eerst de zaken die hier worden aangekaart, een duidelijke plek krijgen in landelijke discussies over de Ad en de verdere flexibilisering. Maar omdat er nu ook al wordt gewerkt met flexibele routes in het deeltijdse en duale hbo zou best kunnen worden nagedacht over het toevoegen aan de experimenten en pilots van deeltijdse en duale routes na de Ad.

Ook zouden andere duale vormen daarin kunnen worden meegenomen, met een bijpassende vorm van financiering – bijvoorbeeld op basis van vouchers. Daarmee kunnen private en bekostigde aanbieders (inclusief de RAC's) samen aan de bak. Als dan ook nog het Nederlandse raamwerk (NLQF) z'n plek in het onderwijs heeft gekregen, kunnen subsidies rond het 'levenlang leren' voor certificaten op niveaus 5 en 6 worden gebruikt – en daarmee indirect voor het verkorten van formele leerwegen naar de Ad dan wel de Bachelor.

Plus: En dan ook nog...

Voer voor overleg, op allerlei niveaus en onder diverse verantwoordelijkheden... Hier nog een paar zaken die ook wel ergens een plek kunnen krijgen – zeker als het gaat om het opstellen van een toekomstscenario (dus ze komen zeker een keer terug in onze nieuwsbrieven).

- Als alles op dezelfde plek, onder hetzelfde management is te doen, kan degene die vertraging oploopt in de Ad-opleiding simpeler alvast starten met het resterend programma, met een formele tweede inschrijving. Een voltijdse Ad'er kan naast het doen van de nog ontbrekende Ad-onderwijseenheden op avonden en andere momenten met de deeltijdse route beginnen.
- Het ligt voor de hand dat er met deze aanpak een nieuwe duale (werken en studeren) variant gaat ontstaan en in ieder geval mogelijk wordt. Degenen die via deze gecombineerde route afstuderen, bezetten andere type functies dan de bezitters van een diploma van een ongedeelde bacheloropleiding. Dat zal zich vertalen in een beroepsprofiel voor de post-Ad'er waarin de vereiste competenties wel om niveau 6 zijn te groeperen, maar ook op 4, 5 en 7 zoals dat in de praktijk ook te zien valt. Het is dan meer een beroeps- dan een onderwijskwalificatie. Deze vorm is overigens in meerdere landen terug te vinden.
- Er zal op een gegeven moment een situatie ontstaan waarbij het resterend programma als afstudeerrichting binnen de bacheloropleiding een eigen accreditatie krijgt. Dat betekent dat er speciaal verantwoording over kan worden afgelegd.
- Het werkveld in de regio kan met een eigen adviescommissie voor deze route een duidelijke plek krijgen. Voor de bacheloropleidingen is ook een werkveldadviescommissie, en beide commissies kunnen bezien waar een overlap bestaat in mogelijkheden voor de arbeidsmarkt, om daarop beleid te kunnen maken.
- Het is wellicht mogelijk om in een regio de markt te verdelen, als er wel een vestigingsplaats specifiek voor de Ad is van hogeschool X maar het beter is voor de deeltijdse voortzetting te leunen op de bachelor van hogeschool Y – zeker als hogeschool X weinig deeltijdse varianten in de aanbieding heeft.
- De meest intrigerende vraag is natuurlijk of er een eigen markt voor 'post-Ad-programma's' voor de Bachelor gaat ontstaan, zeker voor werkenden.